

बर्गद्रिष्टि

Bargadristi Weekly

साप्ताहिक

वर्ष ८ अंक ५ पूर्णाङ्क ३३८

२०८० साउन १५ गते सोमबार

Monday 31, July 2023

पृष्ठ ८

मूल्य रु. १०-

एमसीसी र बिआरआई कार्यान्वयनका लागि भूराजनीतिक दबाव

काठमाडौं। नेपालले हस्ताक्षर गरेको चीनको महत्वकार्यी परियोजना बेल्ट एन्ड रोड इनिसिएटिभ सम्झौता गरेको ६ वर्ष बितेको छ। अमेरिकाको एमसीसी परियोजना संसदबाट अनुमोदन भई कार्यान्वयनको चरणमा जाँदै गर्दा चीनको बिआरआईसँग सम्बन्धित परियोजनाहरू कार्यान्वयनमा भने सरकारले ध्यान दिएको छैन। स्रोतका अनुसार बिआरआई परियोजनाहरूको कार्यान्वयनका लागि चीनले कुरा उठाउँदै आएको छ।

पछिल्लो पटक चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीको पोलिटब्यूरो सदस्य युवान च्याचुम नेतृत्वको २२ सदस्यीय टोलीसँगको भेटलाई छल्ल प्रधानमन्त्री प्रचण्डले अचानक इटालीको भ्रमण तय गरेको कुरीयिक वृत्तमा चर्चा छ। प्रम प्रचण्डले अमेरिकी र भारतीय दबावमा नै चिनियाँ टोलीलाई प्रत्यक्ष रूपमा नभेटेको विश्लेषण भझरेको छ। प्रम प्रचण्डले च्याचुमसँग भर्चुअल मिटिङ गरे पनि त्यो औपचारिकतामा मात्र सीमित रहेको स्रोतको भनाइ छ। चिनियाँ नेतृत्वको राष्ट्रपति, रक्षणमन्त्री एमाले र कांग्रेसका शीर्ष नेतृत्वसँगको भेटमा पनि बिआरआई परियोजनाहरू कार्यान्वयनमा भएको

सन् २०१७ मा नेपालले हस्ताक्षर गरेको बीआरआई परियोजना चीनले अधिकारीहरूको यो साल १० वर्ष पुर्वैछ। नेपाल र चीनबीच भएको बीआरआईसम्बन्धी एमओयूमा जनसरमा सम्बन्ध अदानप्रदानमा पनि जोड दिइएको छ। यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

चिनियाँ विलोखकहरूले बिआरआई परियोजनाहरू कार्यान्वयनमा चुनौती देखा पर्नुमा भारत र पश्चिमा देशहरूको प्रतिरोधसहितका जिम्मेवार रहेको आरोग लगाएका छन्।

त्यो बाहेक नेपालभित्रकै जटिल आन्तरिक राजनीति र त्यसलाई हर्ने चिनियाँ दृष्टिकोणले पनि दुई देशबीच बीआरआईअन्तर्गत दूला पूर्वाधार अधिकार बढाउन विलम्ब गरिरहेको एकजना विज्ञाले बताए।

सन् २०१७ मा नेपालले हस्ताक्षर

गरेको बीआरआई परियोजना चीनले अधिकारीहरूको यो साल १० वर्ष पुर्वैछ।

नेपाल र चीनबीच भएको बीआरआईसम्बन्धी एमओयूमा जनसरमा सम्बन्ध अदानप्रदानमा पनि जोड दिइएको छ।

अधिल्लो वर्ष वालस्ट्रीट जर्नलमा प्रकाशित भएको एउटा विवरण अनुसार चीनले बीआरआईअन्तर्गत एशिया, अफिका र ल्यानिन अमेरिकामा १० खर्ब अमेरिकी डलर लगानी गरिसकेको छ।

दक्षिण एशियाका भुटान र भारतबाहेक सबै देश आबद्ध रहेको बीआरआईको रप्तार विशेषगरी कोभिड महामारीको कारण पछिल्लो सम्यमा केही कमजोर भएको करितपय विज्ञहरूले

यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

उक्त कानुनको २६औं बुँदामा 'उच्च गुणस्तराई प्रवर्द्धन' गर्न चीनले जोड दिए भनिएको छ।

सन् २०१३ मा वान बेल्ट वान रोड (ओबोरो) नाम दिए सुरु भएको बीआरआईलाई कुनै बेला चीनको नेतृत्वले 'थो शाताको' परियोजना' का रूपमा उल्लेख गरेको थिए।

कार्नेगी इन्डायेन्ट फर डिमोक्रेसीमा

प्रकाशित एउटा लेख अनुसार हालसम्म

१५० वटा भद्रा बढी देश उक्त

परियोजनामा आबद्ध भएको छन् भने

साँचै दुर्दृष्टिय सम्भौतामा हस्ताक्षर भएका छन्।

अधिल्लो वर्ष वालस्ट्रीट जर्नलमा

प्रकाशित भएको एउटा विवरण अनुसार चीनले बीआरआईअन्तर्गत एशिया,

अफिका र ल्यानिन अमेरिकामा १० खर्ब

अमेरिकी डलर लगानी गरिसकेको छ।

दक्षिण एशियाका भुटान र भारतबाहेक सबै देश आबद्ध रहेको बीआरआईको रप्तार विशेषगरी कोभिड महामारीको कारण पछिल्लो सम्यमा केही कमजोर भएको करितपय विज्ञहरूले

यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

उक्त कानुनको २६औं बुँदामा 'उच्च गुणस्तराई प्रवर्द्धन'

गर्न चीनले जोड दिए भनिएको छ।

सन् २०१३ मा वान बेल्ट वान रोड (ओबोरो)

नाम दिए सुरु भएको बीआरआईलाई कुनै बेला चीनको नेतृत्वले 'थो शाताको' परियोजना' का रूपमा उल्लेख गरेको छन्।

यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

उक्त कानुनको २६औं बुँदामा 'उच्च गुणस्तराई प्रवर्द्धन'

गर्न चीनले जोड दिए भनिएको छ।

सन् २०१३ मा वान बेल्ट वान रोड (ओबोरो)

नाम दिए सुरु भएको बीआरआईलाई कुनै बेला चीनको नेतृत्वले 'थो शाताको' परियोजना' का रूपमा उल्लेख गरेको छन्।

यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

उक्त कानुनको २६औं बुँदामा 'उच्च गुणस्तराई प्रवर्द्धन'

गर्न चीनले जोड दिए भनिएको छ।

सन् २०१३ मा वान बेल्ट वान रोड (ओबोरो)

नाम दिए सुरु भएको बीआरआईलाई कुनै बेला चीनको नेतृत्वले 'थो शाताको' परियोजना' का रूपमा उल्लेख गरेको छन्।

यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

उक्त कानुनको २६औं बुँदामा 'उच्च गुणस्तराई प्रवर्द्धन'

गर्न चीनले जोड दिए भनिएको छ।

सन् २०१३ मा वान बेल्ट वान रोड (ओबोरो)

नाम दिए सुरु भएको बीआरआईलाई कुनै बेला चीनको नेतृत्वले 'थो शाताको' परियोजना' का रूपमा उल्लेख गरेको छन्।

यसै वर्षको जून महिनामा चीनको १४औं राष्ट्रिय जनक्रेसले नयाँ विदेश सम्बन्धसम्बन्धी कानुन अनुमोदन गरेको थियो, जसमा बीआरआईको प्रवर्द्धनलाई

दिलाईको विषयमा विशेष चासो राखेका थिए। विशेषारी चिनियाँ राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुँदै भएका १८ वटा सम्झौता कार्यान्वयनमा चीनले विशेष जोड दिएको छ।

उक्त कानुनको २६औं बुँदामा 'उच्च गुणस्तराई प्रवर्द्धन'

गर्न चीनले जोड दिए भनिएको छ।

सन् २०१३ मा वान बेल्ट वान रोड (ओबोरो)

नाम दिए सुरु भएको बीआरआईलाई कुनै बेला चीनको नेतृत्वले 'थो श

सम्पादकीय

भ्रष्टाचारको पर्याय संसदीय व्यवस्था

विश्व बैंकको एक तथ्यांकका अनुसार विश्वभर हरेक वर्ष १० खर्ब अमेरिकी डलर बराबरको घूस कारोबार हुँच । भ्रष्टाचारप्रस्त मुलुकमा गरिने लगानी भ्रष्टाचारै नहुने देशको भन्दा २० प्रतिशत बढी महँगो पर्छ । नेपाल भ्रष्टाचार सूचकांकमा १००औं स्थानमा छ । नेपाल यस्तो मुलुकको रूपमा बद्नाम छ, जहाँ विदेशी ऋणमै भ्रष्टाचार गरिन्छ । अहिले देश ऋणको माखेसाइलोमा बेरिन पुगेको छ । विदेशीको २१ खर्ब ऋण छ, जुन वार्षिक बजेटभन्दा बढी हो । बेरोजगार बनाएर विदेशिन बाध्य नेपाली युवाहरूले विदेशी भूमिमा बगाएको पसिनाबाट बर्सेनी १२ खर्ब हाराहरी रेमिट्यान्स स्वदेश पठाउँछन् । त्यसमा पनि संसदवादी पार्टीहरू जो स्थानीय, प्रदेशदेखि प्रतिनिधिसभा हुँदै राष्ट्रिय सभामामा प्रतिनिधित्व गर्नेन्, तीनवटै तहको सरकारमा छन्, उनीहरूकै रजाइँ चल्छ । आन्तरिक राजस्व, रेमिट्यान्स, ऋण र अनुदान सबैमा ब्रह्मलुट मच्चाइरहेका छन् । जतातै भ्रष्टाचारी, जता जतै कमिसनखोर, तस्कर, दलाल, माफियाहरू भेटिन्छन् । पाइला पाइलामा तिनै ठोकिकन आइपुँछन् । अनि जनसर्वासाधारणहरू उनीहरूबाट लुटिन्छन्, ठागिन्छन् । यो सिंगो संसदीय व्यवस्था भ्रष्टाचारी, तस्कर, माफिया, कमिसनखोरको एक संगठित गिरोहको मेसिनरीमा परिणत भएको छ ।

सुशासन जनतालाई बेबकुफ बनाउने मन्त्र बनेको छ । बाहिर नाटक र नौटंकी देखाउने, भित्रभित्री लुटखोसोट मच्चाउने धन्दा संसदवादी पार्टीका नेता कार्यकर्ताहरूले चलाइरहेकै छन् । सरकारी अड्हामा छिन्यो कि घूसिना बरको सिन्को पर सर्दैन । यता फर्कियो भ्रष्टाचार, उता फर्कियो भ्रष्टाचार अर्थात् भ्रष्टाचारै भ्रष्टाचार छ । तर, राज्यसंयन्त्र, नियन्त्रणका निकाय अनदेखा छन् । यदाकदा मुद्दा चल्छन्, साना माछा समातेर रूला माछालाई चोख्याउने काम गरिन्छ ।

नेपालको संविधानको धारा ५१ मा राज्यका नीतिहसम्बन्धी व्यवस्था छ । त्यसको (ख) (४) मा भनिएको छ, 'सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउँदै राज्यबाट प्राप्त हुने सेवा सुविधामा जनताको समान र सहज पहुँच सुनिश्चित गरी सुशासनको प्रत्याभूति गर्ने' अनि, (ट) (३) मा लेखिएको छ, 'राजनीतिक, प्रशासनिक, न्यायिक, सामाजिकलगायत सबै क्षेत्रको भ्रष्टाचार र अनियमितता नियन्त्रणका लागि प्रभावकारी उपाय अवलम्बन गर्ने' ।

यथार्थमा संसदवादीहरूले आफैले बनाएको यो संविधानको धज्जी उडाएका छन् । हुर्पत लिएका छन् । राज्यबाट प्राप्त सेवा सुविधामा जनताको समान र सहज पहुँच कहाँनिर सुनिश्चित छ ? सुशासनको प्रत्याभूति खोइ कहाँ छ ? भ्रष्टाचार आगोमा घूूू हालिएजस्तै भन्न तेजवानु भइरहेको छ । भ्रष्टाचारको कारखाना अनवरत चलेको छ । अझ गतिशील भएर चलिरहेको छ । अछित्यार र अदालत दूधको साँक्षी विरालोको भूमिकामा देखिएको छन् । भ्रष्टाचारको क्यान्सरले कोमामा पुगेको यो संसदीय व्यवस्थालाई अब कसैले पनि बचाउन सक्ने स्थिति छैन । अब यो व्यवस्थालाई उखेलेर नफालेसम्म भ्रष्टाचारको क्यान्सर रोग निको हुँदैन । अब आमूल परिवर्तनका पक्षधर आम जनताको सहभागितामा यो देशका सच्चा देशभक्त र क्रान्तिकारी शक्तिले एउटा सशक्त राजनीतिक संघर्षको बलमा यसलाई फाल्न अब ढिला गर्नु हुन् । सम्बद्ध सबै पक्षको यसतर्फ यथाशिष्ट ध्यान जाओसु ।

परिवर्तनको सम्बाहक

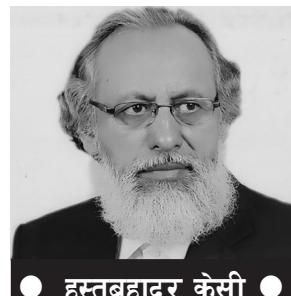
WELCOME मूलबाटो **WELCOME**

सत्यतथ्य निष्पक्ष खबर तथा

विचारका लागि सधैँ हरेन र पढ्ने गराँ ।

www.moolbato.com

दृष्टिकोण

● हस्तबहदुर केसी ●

दार्शनिक फाँटमा दुई पद्धति : अधिभूतवाद र द्वन्द्ववाद

हेने आँखा दुई प्रकारका छन् : अधिभूतवाद र भौतिकवादी द्वन्द्ववाद । वस्तुको उसको वास्तविक चरित्रभवता अलग गरी हेने दार्शनिक पद्धतिको नाम अधिभूतवाद हो । यसको ठिक विपरीत वस्तुलाई त्यसकै वास्तविक चरित्रअनुसार हेने दार्शनिक पद्धतिको नाम भौतिकवादी द्वन्द्ववाद हो । भौतिकवादी द्वन्द्ववादले होके वस्तु द्वन्द्वमय भएको मान्दछ ।

(१) अधिभूतवाद :

अधिभूतवादीहरूले पदार्थलाई जड मान्दछन्, त्यसकारण उनीहरूले हरेक वस्तुको निर्माणका लागि भित्री होइन, बाहिरी कारणलाई प्रधानता दिन्छन् । वस्तु वा प्रकृतिलाई गतिहीन ठाने भएकाले तिनलाई बाहिरबाट गति दिने तत्वको रूपमा ईश्वर, प्रमाता वा कुनै अलौकिक (अदृश्य शक्ति) शक्तिलाई स्थान दिन्छन् । यसकारण उनीहरूले पदार्थ र चेतना, शरीर अर्थात् विचारहरूलाई, तिनका आधारभूत सम्बन्ध, गति, आरम्भ र अन्त्यलाई ध्यानमा राखेर नै प्रगत गर्दछ ।

प्रकृतिक फाँटमा दुई पद्धति छन् :

अधिभूतवाद र द्वन्द्ववाद । यस दार्शनिक आलेखमय दार्शनिक फाँटमा रहेका यी दुई दार्शनिक पद्धतिकाबारेमा दार्शनिक क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्न चाहने र विश्वलाई हेन, देखन पाउनैन, यसका विपरीत द्वन्द्ववादले, वस्तुहरू र तिनका मानस चित्रहरूलाई देखन पाउने र तिनका आधारभूत सम्बन्ध, गति, आरम्भ र अन्त्यलाई ध्यानमा राखेर नै प्रगत गर्दछ ।

दर्शन भनेको मान्दछो क्षेत्रमा भित्री आँखा हो, जुन आँखाले संसारलाई हेने सक्छ र मान्देको विश्वदृष्टिकोणमा रूपान्तरण गर्न र संसारलाई बदल्ने काममा महत गर्दछ ।

यसरी विषयवस्तुमा प्रवेश गरिएँदा दार्शनिक फाँटमा प्रकृति, वस्तु वा समाजलाई

तिनीहरूबाटी आपसी अदली- बदली जस्ता कुरा देख्नेन । त्यस्तै उनीहरू कि त असले - असल, कि त खराबै - खराब, कित हुँच - हुँच, कि त हुन्न हुन मात्र भन जानेका हुँच्न । त्यसैले अधिभूतवादीहरू एक पाखे हुँच्न, एकल काँठे हुँच्न । माथि ऐप्सल भन्नुभए भै रुखलाई देख्ना बुटेलाई देख्नेन । उज्जालो पक्ष देख्ना अच्छाँगो पक्ष देख्नेन । अधिभूतवादीहरू जडसूत्रबादी हुँच्न ।

(२) भौतिकवादी द्वन्द्ववाद :

भौतिकवादी द्वन्द्ववादले अधिभूतवादको ठिक विपरीत पदार्थलाई जड होइन, गतिशील मान्दछ र होके वस्तुको विकासमा आन्तरिक कारणलाई प्रधानता दिन्छ । कुनै अलौकिक (काल्पनिक) शक्तिमा विश्वास गर्दैन । होके वस्तु र प्रक्रियामा सकारात्मक र नकारात्मक, विकासशील तथा सत्य र असत्य जस्ता परस्पर विवेदी हुने, तिनीहरूबाटी आपसी सम्बन्ध भएर पनि दुँदू पाइने र ती आपसमा एक अर्कोमा बदलिने कुरामा जोड दिन्छ । भौतिकवादी द्वन्द्ववादले कुनै पनि वस्तुलाई स्थानीय, एकाएक अस्तित्वमा आएको वा परिवर्तनहीन मान तयार छैन । त्यसैले कुनै पनि वस्तुको विकास ऐतिहासिक सन्दर्भमा हुँचे कुरामा जोड दिई गुणात्मक परिवर्तनको कुरा गर्दछ ।

(३) निर्णय :

दार्शनिक फाँटमा माथि उल्लेखित यी कुराको होके विपरीत चीजलाई द्वन्द्ववादी ढाँगले हेने पद्धतिको जन्म विकास पनि धैरै पहिलेरीब दुँदू आएको पाइएको छ । प्राचीन युनानी, भारतीय, नेपाली, चीनी दर्शनमा द्वन्द्ववादका विज (वित्त) प्रसार्ते कुरामा जोड दिई गुणात्मक परिवर्तनको कुरा गर्दछ ।

दार्शनिक फाँटमा भौतिकवादको वैज्ञानिकता

नाममा बहुसङ्ख्यक जनतामाथि निर्मम तानाशाही लादो त्रू दानवहरूले वैज्ञानिक साम्यवादको पतनको जुन हल्ला गरिरहेका छन्, त्यो वर्गदुश्मनहरूको तथ्यहीन बकवास मात्र हो । आज जुन चीजोको पतन भएको छ, त्यो माक्सिवाद द्वारा, पुँजीबाटी विचारधाराकै एउटा रूप- संशोधनवाद हो । माओको निर्धनपछि दुर्नियामा कुनै पनि समाजवादी मुलुक नरहेको कुरा क्रान्तिकारीहरूले पहिलेरीब वै बताउदै आएका छन् । द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद प्रकृति, मानव-समाज र विज्ञानको हरियो धर्तीमा खडा छ । हामीले जुन कुरामा विश्वास गर्दछौं, त्यो अन्धविश्वास वा कोरा कल्पना नभै एउटा भरपूर दिनांक दिन देख्न देख्न तरिकामा विज्ञानसम्पत दर्शन हो, यो अपराजेय छ ।

दार्शनिक फाँटमा द्वन्द्ववादीहरूको वैज्ञानिकता यो दर्शन भनेको माक्सिवादको होरियो धर्तीमा खडा छ । हामीले जुन कुरामा विश्वास गर्दछौं, त्यो अन्धविश्वास वा कोरा कल्पना नभै एउटा भरपूर दिनांक दिन देख्न देख्न तरिकामा विज्ञानसम्पत दर्शन हो, यो अपराजेय छ ।

दार्शनिक फाँटमा द्वन्द्ववादीहरूको वैज्ञानिकता यो दर्शन भनेको माक्सिवादको होरियो धर्तीमा खडा छ । हामीले जुन कुरामा विश्वास गर्दछौं, त्यो अन्धविश्वास वा कोरा कल्पना नभै एउटा भरपूर दिनांक दिन देख्न देख्न तरिकामा विज्ञानसम्पत दर्शन हो, यो अपराजेय छ ।

दार्शनिक फाँटमा द्वन्द्ववादीहरूको वैज्ञानिकता यो दर्शन भनेको माक्सिवादको होरियो धर्तीमा खडा छ । हामीले जुन कुरामा विश्वास गर्दछौं, त्यो अन्धव

नेपालमा...

मार्कर्सवादको पक्ष र संशोधनवाद तथा पश्चगमनको विपक्षमा परिलक्षित रहेको छ। यहाँ नेपाली कार्युनिस्ट आन्दोलनमा मार्कर्सवाद र संशोधनवादका बीच चल्ने आकारो संघर्षलाई वाद, विवाद तथा संवादका रूपमा उत्तेज गर्ने इतिहासाबाट स्क्रिप्टमें पर्ने पाठ र चर्चापान अवस्थामा मार्कर्सवादीहरूले विवाह गर्नुपर्ने दायित्वबारे सङ्खितमा चर्चा गरिएको छ।

इतिहासको द्वन्द्वाद

अन्तर्राष्ट्रीय कार्युनिस्ट आन्दोलनको ऐतिहासिक विकास प्रक्रियाको द्वन्द्वादमाथि प्रकाश पादि चिनियाँ कार्युनिस्ट पार्टी भन्दछ : “एकता, संघर्ष र विभाजनसम्म तथा नयाँ आधारमा नयाँ एकता-त्यही हो अन्तर्राष्ट्रीय कार्युनिस्ट आन्दोलनको विकास वाद” (महान् वाहस, पृ.१९६)। यो उद्दण्ड १९६० को दशकमा चिनियाँ कार्युनिस्ट पार्टीले रूपी कार्युनिस्ट पार्टीलाई पठाएको प्रबाट लिएको हो। यो भनाइ अन्तर्राष्ट्रीय कार्युनिस्ट आन्दोलनको विकासमध्ये द्वन्द्वात्मक तथा ऐतिहासिक भौतिकवादी विश्ववृष्टिकोणमा आधारित छ। यो कुरा नेपाली कार्युनिस्ट आन्दोलनमा पनि लागू हुन्छ।

कार्युनिस्ट आन्दोलनको इतिहासको द्वन्द्वादलाई बुझका लागि विपरीतहरूको एकता र संघर्ष सम्बन्धी द्वन्द्वादको आधारभूत नियमबाट केही कुरा गर्न आवश्यक छ। यो नियम समस्त प्रकृति, मानव समाज, चिन्तन र कार्युनिस्ट पार्टीभित्र पनि क्रियाशील हुन्छ। विपरीतहरूको एकता र संघर्षको दुई अवस्था हुन्छन्। पहिलो अवस्थामा विपरीतहरूको एकता र संघर्ष दुई बुझन्न, विपरीतहरू साथसाथै रुहन्न र एको अभावमा अकारो अस्तित्व उहेन्। दोस्रो अवस्थामा नयाँ विपरीतहरू एकअकोमा बदलिन्न। जस्तो कि माओ भनुहुन्न : “सबै परस्पर विपरीतहरू अन्तःसम्बन्धित हुन्न, र ती न केबल एक विशेष परिस्थितमा उटै एकाइमा सहअस्तित्वको स्थितिमा रहन्न, अपितु एक अन्य विशेष परिस्थितमा एक अकोमा पनि बदलिन्न।” (ग्रन्थ १, हिन्दी पृ.१०९)। हामीले विपरीतहरूको एकता र संघर्षको दुई अवस्था आधारमा नयाँ एकार्को अस्तित्व उहेन्। यो नियम समस्त प्रकृति, मानव समाज, चिन्तन र कार्युनिस्ट पार्टीभित्र पनि र अकोर्तार पुनः नयाँ आधारमा नयाँ एकोर्करण तथा ध्वीकरणका बीचबाट एकीकृत कार्युनिस्ट पार्टी निर्माणो दिशामा आगाडि बढेको छ।

नेपाली कार्युनिस्ट आन्दोलनको इतिहासमा मार्कर्सवाद र संशोधनवादी धाराका बीचको भीषण संघर्षको इतिहास हो। यो इतिहास वाद, विवाद र संवादको द्वन्द्वात्मक प्रक्रियाका बीचबाट विभन्न चरण हुँदै आगाडि बढेको छ। यो प्रक्रियालाई मूलतः यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ : २००६ सालदेखि २०३१ सालसम्म, २०३१ पश्चात् २०५१ सालसम्म, २०५२ देखि २०६९ सालसम्म र २०६९, देखि हालसम्म। यस प्रक्रियाका मूल विशेषताबारे सक्षिप्तमा चर्चा गर्न आवश्यक छ।

(क) २००६ सालदेखि २०३१ सालसम्म

२००६साल बैसाख १० अर्थात् २२ अप्रिल १९४९ मा नेपालमा क. पुष्पलालको नेतृत्वमा कार्युनिस्ट पार्टीको स्थापना भयो र त्यसले एउटा महत्वपूर्ण पर्चा निकाल्यो। १५ सेप्टेम्बर १९४९ मा पार्टीको पहिलो घोषणापत्र प्रकाशित भयो। त्यसमा अधिसम्पन्नी तथा अर्थौपैनिवेशक अवस्थामा हेको नेपालमा मार्कर्सवाद-लेनिनवादको पथप्रदर्शनमा सम्पन्न तथा राजनीतिक विद्युत गरियो। २००६ सालदेखि २०३१ सालसम्म र २०३१ पश्चात् २०५१ सालसम्म, २०५२ देखि २०६९ सालसम्म र २०६९, देखि हालसम्म। यस प्रक्रियाका मूल विशेषताबारे सक्षिप्तमा चर्चा गर्न आवश्यक छ।

(क) २००६ सालदेखि २०३१ सालसम्म

परन्तु, २०१० सालदेखि २०१९ सालसम्मको अवधिमा पार्टीमा संशोधनवाद विभावी रह्यो। २०१० सालको पहिलो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी तथा सुधारवादी कार्यक्रम पारित गरियो। २००६ सालदेखि २०३१ सालसम्मको अवधि क्रान्तिकारी अवधि थियो र यो निकै शानदार तथा उपलब्धूलक रह्यो।

परन्तु, २०१० सालदेखि २०१९ सालसम्मको अवधिमा पार्टीमा संशोधनवाद विभावी रह्यो। २०१० सालको पहिलो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी तथा सुधारवादी कार्यक्रम पारित गरियो। २००६ सालदेखि २०३१ सालसम्मको अवधि क्रान्तिकारी अवधि थियो र यो निकै शानदार तथा उपलब्धूलक रह्यो।

तीव्री महाधिवेशनपश्चात् पार्टीमा भीषण सैद्धान्तिक तथा राजनीतिक दुई लाइन संघर्ष चल्न्यो। यसै क्रममा पार्टीमा विभाजनको प्रक्रिया अधि बढेयो। २०२५ सालमा तेस्रो सम्मेलन सम्पन्न गरी बनेको पुष्पलाल सम्मूह, २०२८ सालको भाषा विद्योहावाट जिम्पाको विद्योहावाट कार्युनिस्ट पार्टीमा विभाजनसम्म तेस्रो सम्मेलनको केन्द्रीय न्यूक्लस तेस्रो सम्मेलनको अधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यो संशोधनवादको पक्षमा उभयनामा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

यो तीव्री महाधिवेशनपश्चात् पार्टीमा भीषण सैद्धान्तिक तथा राजनीतिक दुई लाइन संघर्ष चल्न्यो। यसै क्रममा पार्टीमा विभाजनको प्रक्रिया अधि बढेयो। २०२५ सालमा तेस्रो सम्मेलन सम्पन्न गरी बनेको पुष्पलाल सम्मूह, २०२८ सालको केन्द्रीय न्यूक्लस तेस्रो सम्मेलनको केन्द्रीय न्यूक्लस तेस्रो सम्मेलनको अधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यो संशोधनवादको पक्षमा उभयनामा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

पुनरुत्थानको अवधि थियो।

नेपाली कार्युनिस्ट आन्दोलनको इतिहासमा २००६ सालदेखि २०१० सालको पहिलो महाधिवेशनपूर्वको अवधिलाई वाद, पहिलो महाधिवेशनको अवधिलाई विवाद र संसदवादी तेस्रो महाधिवेशनको अवधिलाई विवाद तथा संवादका चौथो महाधिवेशनसम्मको अवधिलाई संवादका अधिवासा पनि लिन लागेको छ। यहाँ निषेधको निषेधको एउटा प्रतिक्रिया पुरा भएको छ। पहिलोलाई दोस्रो र दोस्रोलाई तेस्रो अवधिलाई विवादको चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी क्रान्तिकारी कार्यक्रम र संशोधनवादको पक्षमा उभयनामा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २०३१ साल पश्चात् २०४५ सालसम्म

यस अवधिमा प्राप्ति गर्ने अवस्थामा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी क्रान्तिकारी कार्यक्रम र संशोधनवादको पक्षमा उभयनामा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २०४५ साल पश्चात् २०६५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २०६५ साल पश्चात् २०८५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २०८५ साल पश्चात् २०९५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २०९५ साल पश्चात् २१०५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २१०५ साल पश्चात् २१२५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

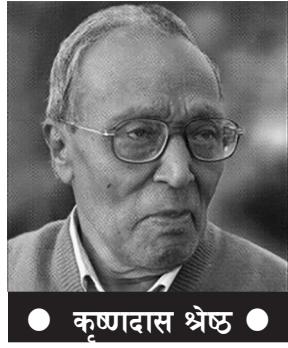
(ख) २१२५ साल पश्चात् २१४५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

(ख) २१४५ साल पश्चात् २१६५ सालसम्म

परन्तु, ४० को दशकमा चौथो महाधिवेशनमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो। यसै क्रममा विभाजनको आधारमा नयाँ जनवादी कार्यक्रमलाई हाईट र संसदवादी कार्यक्रम पारित गरियो।

ऋग्वेदिका री संयुक्त मोर्चावारे

● कृष्णदास श्रेष्ठ ●

अहिले संयुक्त मोर्चाको अनुभव र त्यसबारे सिक्कुपर्ने शिक्षाबारे चर्चा गर्दा, हामीले दशा-वर्षे गृह-युद्धको बेलामा र महान क्रान्तिको सुरुको अवधिमा समेत भएका गल्तीहरूको समीक्षा गर्नुपर्छ । महान क्रान्तिको बेलामा हाम्रो एउटा साम्राज्यवाद-विरोधी तथा सामन्तवाद-विरोधी राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चा थियो, तर कोमिडाउभित्रको प्रतिक्रियावादी समूहको क्रान्तिप्रति विश्वासघातको कारणले गर्दा, पछि गएर त्यसको विघठन भयो । सर्वाहारार्थको अगुवा, कम्युनिष्ट पार्टी पराजित

भयो र ग्रामीण इलाकातर्फ लाम्नुप्यो, र त्यहाँ त्यसले भूमि क्रान्तिलाई कार्यान्वित गर्न जनतालाई परिचालित गन्यो, मजदूर, किसान र सैनिकहरूको परिषद्को रूपमा लाल राजनीतिक सत्ताको स्थापना गन्यो र मजदूर-किसान लालसेनाको समर्थन गन्यो। त्यस अवधिको संयुक्त मोर्चा सामन्ती उत्तीडन र कोमिटांड शासनका विरुद्ध जनवादी मजदूर-किसान राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चा थियो। सेप्टेम्बर १८ तारिखको घटनापछि, हामी जापान-विरोधी राष्ट्रिय संयुक्त मोर्चातर्फ लाग्यौं। महान क्रान्ति, दश-वर्षे गृह-युद्ध, र जापान-विरोधी प्रतिरोध युद्ध- यी तीन अवधिहरूमा संयुक्त मोर्चाको रूप र चरित्र फेरिएका छन्, तर त्यो संघेभरि नौलो-जनवादी संयुक्त मोर्चा रहेको छ, किनभने त्यसको राजनीतिक आधार सँदा नौलो जनवाद रहेको छ। नौलो-जनवादी संयुक्त मोर्चा साप्राज्यवाद र सामन्तवादको विरुद्ध सर्वहारावर्गको नेतृत्वमा व्यापक जनवादको संयुक्त मोर्चा हो। कमरेड माओत्सेतुडले यसलाई बडो स्पष्टसित राखेका छन्- एउटा सुदूर, नौलो-जनवादी संयुक्त मोर्चा स्थापना गर्नका लागि, हामीमा शत्रु, हाम्रो आफौनै पक्ति “कमाण्ड गर्ने अधिकारी” को सवाल बारे स्पष्ट समझदारी हुनुपर्छ। क्रान्तिको क्रममा, शत्रु र हामीबीचका सम्बन्धमा र दण्डरत शिविरहरूमा बाबाबर भएका परिवर्तनहरू र साथै सर्वोपरि परिस्थितिमा भएको निरन्तर परिवर्तनले गर्दा, संयुक्त मोर्चाको समस्याहरू निकै जिटिल रहेका छन्। हामीले कमरेड माओत्सेतुड्वारा खुदयाइएका तीन समस्याहरूलाई ध्यानमा राखेर संयुक्त मोर्चाको अनुभव र त्यसबाट सिक्नुपर्ने पाठको अध्ययन गर्नुपर्छ।

साम्राज्यवाद र सामन्तवाद
नौलो-जनवादी क्रान्तिका शत्रु हुन् । यो तथ्य
क्रान्तिको अवधिभर अपरिवर्तित रहेको छ ।
तर संसारमा साम्राज्यवादी मुलुक एकभन्दा
बढी छन् र चीनमा दूला जमिनदार वर्ग र
ठला पैंजीपत्तर्वर्गभित्र गट र समहरू छन् ।
पनि- हाम्रा मित्र थिए, र सेप्टेम्बर ८ तारिखको
घटनापछि, मध्यम पैंजीपत्तर्वर्ग पनि हाम्रा मित्र
बन सक्ने भएका थिए । तर “वामपन्थी”
विचलनवादी दृष्टिकोण भएका मानिसहरूले
तिनीहरूलाई शत्रु, र अझ सबैभन्दा खतरनाक
शत्रु ठाने । तिनीहरू पैर गलत थिए ।

कुना उन तत्त्वानांत्रिक उद्देश्यों के लिए है। तिनीहरू अक्सर एकअकान्तिसत मिल्दैनन्, त्यसैले शत्रु-शिविर फेरिदै रहन्छ। यसले गर्दा, शत्रुबारे स्पष्ट समझदारी प्राप्त गर्न सजिलो छैन, र स्थिति जटिल बन्न सकछ। कहिले काहीं शत्रुहरू आप जनतालाई दबाउन एकबद्ध हुन्छन्। उदाहरणार्थ, महान क्रान्तिको असफलतापाइ नान्किङ र उहानमा प्रतिक्रियावादी शक्तिहरू क्रान्तिलाई दबाउन आपसमा मिले। (“नान्किङ-उहान सहयोग”को रूपमा परिचित प्रकरण) र साम्राज्यवादीहरूले तिनीहरूलाई इटेवा दिए। तर विगत बीस वर्षमा यस्ता मामिला विरलै भएका छन्। शत्रुहरू धेरैजसो विभाजित रहेका छन्। सेप्टेम्बर १८ तारिखको घटनापाइ जब जापानले चीनको विरुद्ध सशस्त्र आक्रमण सुरु गयो, तिनीहरू विभाजित रहेको कुरा स्पष्ट भयो। अनि, प्रतिरोध-युद्ध सुरु भएपछि, कुन कुरा अभ बढी स्पष्ट भयो भने ब्रिटेन र संयुक्त राज्य अमेरिका, युद्ध-कालमा चीनका सहयोगी बेनर जापानका विरुद्ध हाप्रो पक्षमा उभिए। यसरी साम्राज्यवादीहरू कहिले काहीं आपसमा मिल्दून् र कहिले काहीं तिनीहरूमा फाटो हुन्छ-र फाटोहरू लामो समय रहन्छन्। जहाँसम्म ठूला जमिनदार र ठूला पुँजीपतिवर्गको सवाल छ, उत्तरी युद्ध सरदारहरूको विरुद्ध अभियानको वेलामा, कहीं सामन्ती शक्तिहरू, दक्षिणमा ठूला पुँजीपति वर्गका सदस्यहरू र युद्ध सरदारहरू नेतृत्व हत्याउने साहस गरेर क्रान्तिकारी पक्तिमा सामेल भए। दश-वर्षे गृह-युद्धको वेलामा पनि लालसेनामाथि आक्रमण गर्ने काममा शत्रु एकबद्ध भएनन्। प्रतिरोध युद्धको वेलामा ब्रिटिश र अमेरिकी गटका ठुला पुँजीपतिवर्गले

हाग्रो पक्षमा आएर जापान-विरोधी सशस्त्र प्रतिरोधलाई समर्थन गरे, तर त्यसका साथै तिनीहरूले जापानीहरूसित मिलेमतो पनि गरे । शत्रु कहिले मिल्ने, कहिले विभाजित हुने हुनाले परिस्थिति अझ बढी जटिल बन्यो, खासरूपले प्रत्येक वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने मानिसहरूले आफ्नो निष्ठा फेरिहङ्गदा त्यसरी जटिल बन्यो । महान क्रान्तिको सुरुको अवधिमा, च्याडकाइसेकले समग्र रूपमा पुँजीपतिवर्गको प्रतिनिधिको भूमिका खेले । तर १९२६ मार्च २० तरिखको चोडशान युद्धप्रोत घटनापछि, उनी छिड्देसित दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्गको पक्षमा लागे । महान क्रान्तिको सुरुको अवधिमा, वाडिसिड्धी पनि पुँजीपतिवर्गका एकजना प्रतिनिधि थिए, मध्ययम अवधिमा उनी निकै क्रान्तिकारी थिए र निम्न-पुँजीपतिवर्गको निकट थिए, अनि उहान अवधिमा उनी फेरि दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गतर्फ लागे । सारांशमा, सबै वर्गका प्रतिनिधिहरू फेरिन सक्छन् । चीनको नौलो-जनवादी क्रान्तिभर, खासरूपले प्रतिरोध युद्धको बेलामा, साम्राज्यवादी र सामन्ती शक्तिहरूमा दूला परिवर्तनहरू भएका छन् ।

क्रान्तिकारी संघर्षका वितेका २५ वर्षमा, संयुक्त मोर्चामा भएका परिवर्तनहरू कति तारमतार, कति दूला र कति जटिल रहेका छन् भने हाम्रो विचारमा स्पष्ट भएर समस्याहरूको अनुसन्धान गर्न र विश्लेषणात्मक ढांगले तीनको अध्ययन गर्न सामर्थ्यवान हुन्पर्छ । माओतेसेतुद्वारा प्रतिनिधित्व गरिएको विचारको दिशाको अनुशरण गर्नेहरूले इतिहासको क्रममा बदलिदो अन्तर्राष्ट्रीय र त्यसको विश्लेषण गर्न र त्यसलाई पराजित गर्नका लागि सही नीतिको तर्जुमा गर्न सक्छन् । तर विभिन्न “वामपन्थी” र दक्षिणपन्थी अवसरवादीहरू उक्त समस्याहरूबाटे स्पष्ट छैनन् र तिनीहरूले धेरै गलती गरेका छन्, पाहिलो र प्रमुख रूपमा शत्रुलाई चिन्ने र त्यससित व्यवहार गर्ने मामिलामा गलती गरेका छन् । दक्षिणपन्थी गलती गर्ने अवसर गरेर शत्रुलाई मित्र ठाने गलती गर्छन् । उत्तरी अभियानको बेलामा हामी उहान पुदा यस प्रकारको बडो स्पष्ट गलती गरिएको थियो । चियाड्शीमा च्याड काई-शेकले चेन शान्तियनको हत्या गरे, र कम्युनिष्ट पार्टीमाथि उक्त पाहिलो प्रहार गरेपछि उनी स्पष्ट रूपले शत्रुतर्फ लागेर अधिकाधिक मात्रामा प्रतिक्रियावादी बने । त्यसो हुँवा पनि चेन तुश्युजस्ता हाम्रो पार्टीभित्रका मानिसहरू उनीसित सहयोग गर्ने पक्षमा रहे, किनभने तिनीहरूले उक्त मोडमा उनमा आएको परिवर्तनलाई देख्न सकेनन् । “वामपन्थी” गलती गर्नेहरू अवसर मित्रलाई शत्रु ठाने गलती गर्छन् । गृहयुद्धको बेलामा निम्न-पुँजीपतिवर्ग-निम्न-पुँजीपतिवर्गको माथिल्लो तह समेत पनि- हाम्रा मित्र थिए, र सेप्टेम्बर ८ तारिखको घटनापछि, मध्यम पुँजीपतिवर्ग पनि हाम्रा मित्र बन्न सक्ने भएका थिए । तर “वामपन्थी” विचलनवादी दृष्टिकोण भएका मानिसहरूले तिनीहरूलाई शत्रु, र अभ सबैभन्दा खतरनाक शत्रु ठाने । तिनीहरू पूरै गलत थिए ।

कुनै अवस्थाहरूमा, कोही शत्रुहरूको स्वभावमा दुईटा पक्ष रहेका हुन्छन् । तिनीहरूसित संयुक्त मोर्चा बनाउंदा दक्षिणपन्थी विचलनवादी दृष्टिकोण भएका कमरेडहरू तिनीहरूसित एकताबद्ध हुने सम्भावनाबाटे मात्र सोच्छन् र तिनको प्रतिक्रियावादी स्वभावलाई बिसंच्छन् । उदाहरणार्थ, प्रतिरोध युद्धको सुरुको अवधिमा, दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गको एउटा अंगको प्रतिनिधित्व गर्ने च्याड काई-शेक र उनको समूहले सशस्त्र प्रतिरोधमा भाग लिए, तर तिनीहरू प्रमुख रूपले प्रतिक्रियावादी नै थिए । दक्षिणपन्थी विचलनवादी गलती गरेकाहरूले तिनीहरूको प्रतिक्रियावादी चरित्रलाई ढाक्छोप गरेर रास्तो देखाउन खोजे । १९३८ मा, दोस्रो उहान अवधिमा च्याड काई-शेक र उनको समूह फाँसिस्ट वा युद्ध सरदार होइनन् भन्नु गलती थियो । उनी साँच्चकै प्रतिक्रियावादी हुन्, उनी एक युद्ध-सरदार र एक फाँसिस्ट हुन् । कुनै बेलामा उक्त तथ्यमा जोड नदिनु ठिकै छ, तर उनलाई खुब तारिफ गरेर प्रस्तुत गर्नु गलत छ । “वामपन्थी” विचलनवादी दृष्टिकोण भएका कमरेडहरू कुनै एउटा मोडमा गइरहेका परिवर्तनहरूलाई देख्न असफल रहन्छन् । तिनीहरू आफ्ना शत्रुहरूको प्रतिक्रियावादी स्वभावबाटे मात्र सोच्छन् र उनीहरूसित एकबद्ध हुने सम्भावनालाई बिसंच्छन् । उदाहरणार्थ, १९३५ मा वायाओबू बैठकमा कमरेड माओतेसेतुदले कस्तो भविष्यवाणी गरे भने पुँजीपतिवर्ग, र दूला पुँजीपतिवर्गको एउटा अंग समेत पनि आफ्नो स्थितिलाई फेर्न र प्रतिरोध युद्धलाई समर्थन गर्न सक्छन् । तर “वामपन्थी” विचलनवादी

दृष्टिकोण भएका कमरेडहरूले त्यसो हुनु सम्भव
छ भन्ने कुरामा विश्वास गर्न इन्कार गरे ।
प्रतिरोध युद्धलाई बढाउन हामी उनीहरूसमेत
एकबद्ध हुन सक्छौं भन्ने कुरालाई तिनीहरूले
बुझेनन् ।

हामीले शासक वर्गहस्तको शिविरमा रहेको विभाजनको चरित्रलाई स्पष्टसित खुदयाउनु पर्छ । उदाहरणार्थ, महान पृष्ठ भागमा यस्ता प्रादेशिक शक्ति-सम्बन्धहरू छन्, जुन च्याड काई-शेकको फाँसिस्ट तानाशाही र निरंकुशताका विरोधी छन्, अवश्य पनि यस विन्दुमा हामी तिनीहस्तित एकताबद्ध हुन सक्छौं । तर हामीले कुन कुरा बुझन सक्छौं भने तिनीहस्त स्वयं दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गको प्रतिनिधित्व गर्छन् र जनवाद र पूर्ण प्रतिरोध युद्धको विरोध गर्ने कुरामा तिनीहस्त च्याडबाट आधारभूत रूपमा भिन्न छैनन् । च्याडसित तिनीहस्तको अन्तरविरोध शासक वर्गको शिविरभित्रको एउटा अन्तरविरोध हो । “वामपन्थी” विचलनवादी दृष्टिकोण भएका मानिसहरू यस अन्तरविरोधलाई मादैनन् र सबै शत्रुहस्तलाई एकसाथ फाल्नुपर्छ भने कुरामा विश्वास गर्छन् । तर सबैलाई फाल्न गरिने प्रयासको परिणाम कस्तो हुन्छ भने कोही पनि फालिदैन ।

शत्रु शिविर बदलिन सक्छ।
दक्षिणपन्थी विचलनवादी भएकाहरू
हिजोका साथीहरू अहिले आएर वास्तवमामा
शत्रु भइसकेको भए पनि तिनीहरूलाई अहिले
पनि साथीकै रूपमा लिन्छन्। उदाहारणका
लागि, उहान अवधिमा, माथि हामीले
उल्लेख गरेका सिड्डी लिऊ। एक चरणमा,
पुँजीपतिवर्गको प्रतिनिधिको हैसियतबाट उनले
हामीलाई सहयोग गरे। तर, उहानमा पुगेपछि,
उनी ठूला पुँजीपतिवर्गको दैनिक प्रभावमुनि परे,
र त्यसरी उनी प्रतिक्रियावादी बने र शत्रुको
पक्षमा लागे। त्यसो हुँदा पनि, दक्षिणपन्थी
विचलनवादी दृष्टिकोण भएका कमरेडहरूले
उनलाई विश्वासयोग्य मित्र ठाने, उनीप्रति
विश्वास गरे र उनीमाथि भर परे। “वामपन्थी”
विचलनवादी दृष्टिकोण भएका कमरेडहरू
हिजोको कुनै शत्रु आज मित्र हुन सक्ने भएपनि
उनलाई शत्रु नै ठान्छन्। उदाहरणार्थ, सेप्टेम्बर
१८ तारिखको घटनाअघि, १९ औं मार्ग सेनाले
ठूला जमिन्दार र ठूला पुँजीपतिवर्गको स्वार्थमा
सियाडशी प्रान्तमा हामीमाथि हमला गयो।
तर सो घटनापछि जब राष्ट्रिय क्रान्तिको लहर
उच्चतामा पुग्यो, त्यसले फूशियानमा हामीलाई
सहयोग गयो। तर “वामपन्थी” विचलनवादी
दृष्टिकोण भएका कमरेडहरूले तिनलाई शत्रु नै
ठाने र उनीहरू तिनप्रति शत्रुतापूर्ण रहे। यो
सबले के देखाउँछ भने शत्रु शिविरमा ठूलो
वेमेल र असहमर्ति छ र ठूला परिवर्तनहरू हुने
गर्नेन्। हामीले विवेकका साथ परिस्थितिको
विश्लेषण गर्नुपर्छ र अन्तरविरोधको प्रयोग गर्ने
धैरे जनालाई आफ्नो पक्षमा ल्याउने, थोरैको
विरोध गर्ने र आफ्ना शात्रुहरूलाई एक एक
गरी खत्तम पार्ने कमरेड माओत्सेतुडको नीतिको
अनुशरण गर्नुपर्छ। यसरी मात्र हामी वामपन्थी
वा दक्षिणपन्थी गल्तीलाई हटाउने छौं।

नौलो जनवादी संयुक्त मोर्चामा
सर्वहारावर्ग, किसान वर्ग, निम्न-पुँजीपतिवर्ग
र उदासपन्धी पुँजीपतिवर्ग रहन्छूँ र यदाकदा
त्यसमा दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्गका
सदस्यहरू समावेश हुन्छन् । त्यसैले, हाप्रो
पंक्तिहरूले फराकिलो क्षेत्र ओगटेका हुन्छूँ र
ती निकै जटिल, शक्तिमा असमान र एकताबद्ध
पार्न कठिन छन् । यस्तो खालका शक्तिहरूको
बरेमा हाप्रो स्पष्ट दृष्टि हुनुपर्छ । तिनको
कसरी विश्लेषण गर्ने, विशाल जनसंख्यालाई
आफ्नो पक्षमा कसरी त्याउने र नेतृत्वको
लागि हामीमाथि जाइलाग्ने थेरै व्यक्तिहरूको
विरोध कसरी गर्ने भन्ने कुरा जानुपर्छ । यसलाई
नहारेको खालादा हामीले माल्यी गर्दैहो ।

नबुको खण्डमा हामाल गल्ता गनछ।
सर्वहारार्गं हाम्रो शक्तिहरूको
मेरुदण्ड हो । यसको राजनीतिक चेतना उच्च छ
र यसको सामर्थ्य दूलो छ, तर संख्या र तागतको
दृष्टिबाट यो सानो छ । तसर्थ, नौलो जनवादी
क्रान्तिमा, सबभन्दा भरपर्दो मित्र, किसानवर्गमाथि
भरोसा राख्नु आवश्यक छ, किनभने उक्त
शक्तिहरूमा यसको अधिकता छ । कर्मेड माओ
चुतुडको भनाइअनुसार, पाँच औलामा चारवटा
तिनीहरू छन् । चीनको युद्ध वास्तवमा एउटा
किसान युद्ध हो । किसानविना संग्रामहरू लडान
सकिदैन । उत्तरी अभियानको बेलामा सेना र
पृष्ठ-शक्ति दुवैको विशाल बहुसंख्या किसानहरू
थिए । गृह युद्धको बेलामा यो कुरा भन स्पष्ट
रह्यो, र हामीले किसानहरूमाथि पौसित भरोसा
राख्न्यौ । प्रतिरोध युद्धमा यही कुरा साँचो रहेको
छ । किसानहरू भए हामी अधि बढन र पछि
हट्टन दुवै सक्छौ, किसानहरूविना हामी थोरै
संख्यामा र फट्टा भएर मात्र अघि बढन सक्छौ,

र पछि हटेर रहने ठाँउ हुएछैन । “वामपन्थी” र दक्षिणपन्थी विचलनवादीहरूसित भफमेलाको कुरा नै के छ भने तिनीहरू किसानहरूको महत्वलाई बुझ्न असफल छन् । तिनीहरू किसानलाई विर्सन्छ्नु । किसानमाथि भरोसा नराख्न तर सर्वाहारावर्गमाथि मात्र भरोसा राख्नु र त्यसरी एक्लै अधि बदने आशा गर्नु एउटा “वामपन्थी” विचलनवादी गल्ती हो । परिणाम अलगिन पुग्नु हो । पुँजीपतिवर्गमाथि, खास रूपले दूला पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा राख्नु एउटा दक्षिणपन्थी विचलनवादी गल्ती हो । उहान अवधिमा, महान क्रान्तिको अन्त्यतिर पुँजीपतिवर्गलाई भरोसायोग्य ठान्ने र किसानवर्गमाथि होइन कि दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा समेत राख्ने मानिसहरू- उदाहरणार्थ, ताड शेडची र फेड युशियाड- थिए । दोस्रो उहान अवधिमा, अर्थात् प्रतिरोध युद्धको सुरुको अवधिमा कुनै कमरेडहरूले, क्वोर्किन्टाडको नेतृत्वमा रहेका सैनिकहरूले संग्राम जित्न सक्छन् भन्ने विश्वास गरेर किसानमाथि होइन बरु दूला पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा राखे । यस खालको भरोसा निकै खतरनाक छ, किनभने यसले पराजयतर्फ र हाप्रो गिरफ्तारीतर्फ लैजान्छ । दोस्रो उहान अवधिमा, पार्टीको केन्द्रीय समितिले लिएको कार्यदिशा सही भएकोले र हाप्रो धेरैजसो सैनिकहरू उत्तरी चीनमा रेखाने रहेकोले, हामीले महान क्रान्तिमा भोगेजस्तो पराजय भोग्नु परेन । तर खतरा अझ पनि थियो । पछि, महान पृष्ठ क्षेत्रमा हाप्रो काममा एउटा कमजोरी के रहयो भने हामी ग्रामीण इलाकामा जनवादी आन्दोलनको विस्तार गर्न असफल रहयो ।

अवधिमा, महान क्रान्तिको अन्त्यतिर, हामी ताड शिडवीमाथि मात्र होइन, बरु थाड शेडची र फुड युशियाडमाथि पनि भर पर्यो । फलस्वरूप, हर कुरो फेरियो । यो महान क्रान्तिको असफलताबाट सिक्तुपर्ने एउटा शिक्षा हो । त्यसबेला दुई खालका सशस्त्र सेना थिए । एउटा थियो हाप्रो सेना, जसमा पार्टीको प्रत्यक्ष नेतृत्वका ये थिडको २४ औं डिभिजन र अन्य सशस्त्र एकाइहरू, र व्यापक मजदुर-किसान जनताको सशस्त्र सेना रहेका थिए । क्वाडोडरीख उहानसम्म सर्वत्र, र खासगरी हुनानमा, मजुर र किसानहरू हतियारबन्द थिए । ती हाप्रो सेना थिए । अर्को सेना चाहिं दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गको सशस्त्र सेना थियो । हाप्रो पार्टीको नीति आफैनै सेनामाथि भर पर्ने नभएर दूला जमिन्दार र दूला पुँजीपतिवर्गका सेनामाथि, थाड शेडची र फेड युशियाडका सैनिकहरूमाथि भरपर्ने रहयो । मलाई याद छ, १९२७ मे २१ तारिखको घटनापछि, जब उहान संकटमा थियो, उक्त नीति एकदमै स्पष्ट भयो । त्यसबेला केन्द्रीय कमिटीको आशा कथित किसान नेता फेड युशियाड, “इसाई सेनापति” माथि केन्द्रित थियो । कम्युनिष्ट पार्टी, क्वोर्किन्टाड र विदेशी कमरेडहरू समेत सबैको आशा उनीमाथि केन्द्रित थियो । फेड युशियाड लडौदै थोनुआनबाट शेन्चाउ जाँदा, उहानमा राष्ट्रिय सरकार प्रमुख विशेष रेलगाडीबाट उनलाई भेदन गए, हाप्रो पार्टीले पनि उनलाई भेदन शाड कुओताओलाई पठायो । तर कुरा कस्तो भयो भने फेड युशियाडले शुचाऊमा च्याड काई-शेकलाई भेटे, र यसको परिणाम हाप्रो लागि दूलो फजिती (चभर्खभचकब्ब)

नौलो जनवादी क्रान्तिका पर्किमा
शहरी निम्न-पुँजीपतिवर्ग पनि एउटा आधारभूत
शक्ति हो । तर त्यसो भए पनि, हामीले
आफूलाई किसानहरूसित एकताबद्ध गर्नु परेको
हुन्छ । मजदुर र सहरी निम्न-पुँजीपतिवर्गमाथि
मात्र भरोसा राख्ने हामी कहिले पनि क्रान्तिलाई
विजयतर्फ बढाउन सक्नेछौं । दक्षिणपञ्ची
भुकाव राख्ने कमरेडहरू अर्कैं कुरा सोच्छन् ।
तिनीहरू गलत छन् । अर्कोतीर, “बामपन्थी”
भुकाव राख्नेहरू सहरी निम्न-पुँजीपतिवर्गलाई
समेत बहिष्कार गर्ने चाहन्छन् । सहरी
निम्न-पुँजीपतिवर्गका प्रतिनिधिहरू बुद्धिजीवि

हुन्। बुद्धिजीविहरूले खेल्पुर्ने कुनै भूमिका छैन भन्ने कुरामा विश्वास गर्ने कमरेडहरू पनि गलत छन्। तर महान ऋन्ति असफलताको समयमा मजदुर र सहरी बुद्धिजीविहरूमाथि मात्र भरोसा राखियो। उदाहरणार्थ, क्वाडचाउ विद्रोहमा सहरका मजदुरहरू र मुख्यरूपले बुद्धिजीविहरू रहेको अफिसर प्रशिक्षण समूह मात्रको परिचालन गरियो। किसानहरूमाथि भरोसा राखिएन, न त ग्रामीण इलाकातिर पछि हट्टेने कुनै योजना नै थियो। त्यसैले क्वाडचाउ विद्रोह असफल भयो। शन्धाई विद्रोहमा पनि त्यस्तै भयो। शत्रु सबभन्दा बलियो रहेको ठाउँ शन्धाईमा कठोर प्रतिरोध गर्नका लागि सहरी मजदुरहरू र बुद्धिजीविहरूको एउटा हिस्सामाथि भर पर्ने योजना रहयो। परिणाम असफलता रहयो। आज हामी फेरि दूल-दूला सहरहरूमा पस्न लागेका छौं। शत्रुको कब्जामा रहेका इलाकाहरूमा सहरमा काम गर्ने कमरेडहरूले कुनै कुरा बुझ्नु पर्छ भने ग्रामीण इलाकासित संयोजन गरेर मात्र हामी आफ्नो इच्छामा अधि बढ्दन वा पछि हट्टन सक्नेछौं मजदुर, किसान र निम्न-पुँजीपतिवर्ग एकताबद्ध हुँदा मात्र हामी लमियो इन्तरै।

उदार पुँजीपतिवर्ग पनि नौलो जनवादी संयुक्त मोर्चाको पर्किमाभ कर्ष। हामी त्यसलाई एउटा मध्यस्थ शक्ति भन्छौं। कमरेड माओ चुतुड हामीलाई के बनाउँछन् भने त्यो एउटा कमजोर, दुलमुल वर्ग हो र सर्वहारावर्गले त्यसलाई आफ्नो पक्षमा तानु पर्छ, त्यससित एकबद्ध हुनु पर्छ, अथवा कमसेकम त्यसलाई तटस्थ पार्नुपर्छ, तर त्यसमाधि भर पर्नु हैँदैन। किसानवर्ग र मजुर-किसान जनतालाई बिर्सेनु र उदार पुँजीपतिवर्गमाथि भरोसा राख्नु भनेको दक्षिणपन्थी विचलन हो। त्यो गलत छ। उदार पुँजीपतिवर्गसित एकबद्ध हुन इन्कार गर्नु “बामपन्थी” विचलन हो। त्यो पनि गलत छ।

कुनै दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्गका कुनै समस्याहरू कहिलेकाहीं संयुक्त मोर्चामा सामेल हुन सक्छन्, तर स्पष्ट रूपले मिश्रित भावना लिएर। पुँजीपतिवर्गको चारित्रमा दुइटा पक्ष छन्। निम्न-पुँजीपतिवर्गका पनि त्यस्तै छन्। तर दूला जमिन्दारहरू र दूला पुँजीपतिवर्गको दोहोरो चारित्र अधिक स्पष्ट छ, तिनीहरूमा प्रतिक्रियावाद गहिरोसित गाडिएको छ। तसर्थ, उनीहरूसित मिलेर काम गर्दा, हामी निरन्तर आफ्नो रखवारीमा रहनु पर्छ, तिनका प्रतिक्रियावादी प्रवृत्तिहरूको विरोध गर्नुपर्छ र तिनीहरूमाथि कहिलै भर पर्नु हैँदैन। उहान

